

Sygn. akt I C 648/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Tomasz Sagała

Protokolant: sekr. sądowy Ewa Chrzczonowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 października 2016 r. (...)

sprawy z powództwa Z. K.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w N.

o uchylenie uchwały

orzeka:

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda Z. K. na rzecz pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w N. kwotę 377 zł (trzysta siedemdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Powód Z. K. w pozwie wniesionym w dniu 30 czerwca 2016 r. domagał się uchylenia uchwały Walnego Zgromadzenia Członków (...) w N. nr (...) r. z dnia 31 maja 2016 r., podtrzymującej uchwałę nr (...) r. Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z dnia 21 grudnia 2015 r. dotyczącej wykreślenia jego osoby z rejestru członków pozwanej Spółdzielni.

W uzasadnieniu powód podniósł, że bezpośrednią przyczyną podjęcia uchwały o wykreśleniu go z rejestru członków Spółdzielni było podjęcie w sierpniu 2015 r., przez większość właścicieli lokali znajdujących się w budynku przy ul. (...) w N., uchwały o zawiązaniu Wspólnoty Mieszkaniowej. W ocenie powoda fakt zawiązania wspólnoty mieszkaniowej zgodnie z przepisami obowiązującego prawa nie stanowi i nie może stanowić niewykonywania obowiązków statutowych z przyczyn niezawinionych przez członka Spółdzielni, zatem nie może być przyczyną wykreślenia z rejestru członków. Na poparcie swojego stanowiska wskazał uchwały Sądu Najwyższego z dn. 31 stycznia 2013 r. II CSK 283/12 i z dn. 26 czerwca 2013 r. II CSK 658/12. Nadto pozwana w sposób rażący złamała prawo spółdzielcze, nieprawidłowo zwołując Walne Zgromadzenie, które podtrzymało uchwałę o wykreśleniu powoda, oraz ograniczając przysługujące mu prawa członkowskie poprzez nieudzielenie mandatu uprawniającego do głosowania podczas zebrania.

W odpowiedzi na pozew pozwana – Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w N., wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Strona pozwana argumentowała, że podejmując uchwałę o wykreśleniu zachowała wszelkie wymogi prawa obowiązujące w tej materii. Uchwała podjęta została zgodnie ze wszelkimi wymogami wynikającymi z powszechnie obowiązujących przepisów prawa, jak i ze Statutu. W szczególności zawiadomiono powoda o terminie posiedzenia

Rady Nadzorczej, umożliwiono wypowiedzenie się w tym przedmiocie, doręczono pismo o podjęciu uchwały o wykreśleniu, przyjęto odwołanie, zawiadomiono o terminie i miejscu Walnego Zgromadzenia, umożliwiono popieranie odwołania, doręczono uchwałę Walnego Zgromadzenia i pouczono o możliwości odwołania się do sądu. W ocenie pozwanej prawidłowość i zgodność z prawem uchwały o wykreśleniu z rejestru członków potwierdza wyrok TK z dnia 5 lutego 2015 r., sygn. akt K 60/13. Walne Zgromadzenie zostało zwołane prawidłowo, zaś sam fakt doręczenia powodowi zawiadomienia zawierającego porządek obrad bez zachowania 21-dniowego terminu nie miał żadnego wpływu na treść uchwały.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód Z. K. posiada wyodrębnione prawo własności lokalu mieszkalnego nr (...) znajdującego się przy ul. (...), które nabył na podstawie aktu notarialnego Rep. A nr (...) z dn. 16 maja 2008 r. Członkiem pozwanej Spółdzielni jest od 29 grudnia 1989 r. W dniu 27 sierpnia 2015 r. większość właścicieli – w tym powód – posiadających odrębne własności lokali w budynku przy ul. (...), obliczonej według wielkości udziałów w nieruchomości wspólnej, podjęła uchwałę o zawiązaniu Wspólnoty Mieszkaniowej.

Pozwana Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w N. posiada statut. Zgodnie z tym statutem pozwana Spółdzielnia prowadzi działalność na podstawie statutu oraz ustawy z dn. 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze, ustawy z dn. 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych i innych ustaw. Na podstawie §18 ust. 1 i 2 pkt 7 statutu Spółdzielni członek Spółdzielni niewykonujący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych może być pozbawiony członkostwa poprzez wykreślenie z rejestru członków Spółdzielni. Wykreślenie może nastąpić w szczególności w razie: gdy członek posiadający własność lokalu w nieruchomości, w której właściciele lokali podjęli uchwałę na podstawie art. 24¹ u.s.m., że w zakresie ich praw i obowiązków oraz zarządu nieruchomością wspólną będą miały zastosowanie przepisy ustawy o własności lokali, jeżeli było to jedyne jego prawo do lokalu w nieruchomości zarządzanej przez Spółdzielnię.

W dniu 21 grudnia 2015 r. Rada Nadzorcza pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w N. przy ul. (...) podjęła uchwałę w sprawie wykreślenia powoda z rejestru członków Spółdzielni. Jako podstawę prawną wykreślenia wskazano §18 ust. 1 i 2 pkt 7 zgodnie z §19 statutu Spółdzielni. Uzasadniając wykreślenie, Rada Nadzorcza wskazała, że: „Staje się bezprzedmiotowe utrzymywanie statusu członka Spółdzielni dla członków zamieszkałych w budynku przy ul. (...), wobec powstania Wspólnoty, która jest zarządzana zgodnie z przyjętymi przez siebie uchwałami i niezależnie od statusu lokali, do każdego będą miały zastosowanie rygory ustawy o własności lokali. W związku z powyższym członkowie zamieszkali w ww. budynku, nie będą wykonywali obowiązków statutowych wobec Spółdzielni Mieszkaniowej, istnieje zatem podstawa do wykreślenia z rejestru członków Spółdzielni, z przyczyn przez członka niezawinionych”. W dniu 31 grudnia 2015 r. powód został zawiadomiony o treści uchwały.

W dniu 5 stycznia 2016 r. powód złożył odwołanie od powyższej uchwały o wykreśleniu do Walnego Zgromadzenia Członków. Walne Zgromadzenie zostało zwołane na dzień 31 maja 2016 r. O jego terminie i miejscu powód został poinformowany pismem doręczonym w dniu 9 maja 2016 r., zawierającym wskazanie, że będzie nim rozpatrywane jego odwołanie. Zawiadomienie o Walnym Zgromadzeniu z porządkiem obrad zostało doręczone powodowi w dniu 19 maja 2016 r., na jego pisemne żądanie. Powód był obecny na Walnym Zgromadzeniu, nie skorzystał z możliwości wypowiedzenia się co do swojego odwołania. Walne Zgromadzenie Członków uchwałą nr (...) z dnia 31 maja 2016 r. utrzymało w mocy uchwałę Rady Nadzorczej nr (...) z dnia 21 grudnia 2015 r. o wykreśleniu powoda z grona członków Spółdzielni. Uchwała ta wraz z pismem przewodnim zawierającym pouczenie o przysługujących środkach odwoławczych została doręczona powodowi w dniu 16 czerwca 2016 r. W dniu 30 czerwca 2016 r. Z. K. wniósł pozew w niniejszej sprawie.

Powyższych ustaleń faktycznych Sąd dokonał na podstawie: statutu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w N. (k. 38-66), deklaracji przystąpienia do spółdzielni (k. 67), zawiadomienia o posiedzeniu Rady Nadzorczej (k. 68), uchwały nr (...) o wykreśleniu (k. 69), pisma informującego o wykreśleniu z potwierdzeniem doręczenia (k. 70-71), odwołania (k. 73), zawiadomień o Walnym Zgromadzeniu z potwierdzeniem doręczenia (k. 73-75), protokołu

z Walnego Zgromadzenia Członków z dnia 31 maja 2016 r. z załącznikiem (k. 76-87), zawiadomienia o podtrzymaniu uchwały z potwierdzeniem doręczenia (k. 88-90).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Wstępnie wyjaśnić należy, że podstawę wykreślenia członków spółdzielni z rejestru stanowi przepis art. 24 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (t.j. Dz.U. 2003 r. Nr 188, poz. 1848, ze zm.), stosownie do którego spółdzielnia może rozwiązać stosunek członkostwa tylko przez wykluczenie albo wykreślenie członka. Zgodnie z §3 członek niewykonujący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych może być wykreślony z rejestru członków spółdzielni. Statut określa przyczyny wykreślenia. Wykreślenia może dokonać, stosownie do postanowień statutu, rada nadzorcza albo walne zgromadzenie spółdzielni (§ 4). Prawo do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia w sprawie wykluczenia albo wykreślenia, zgodnie z art. 42 § 4 prawa spółdzielczego, przysługuje wyłącznie członkowi wykluczonemu albo wykreślonemu. Powództwo o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia winno być wniesione w ciągu 6 tygodni od dnia odbycia walnego zgromadzenia, jeżeli zaś powództwo wnosi członek nieobecny na walnym zgromadzeniu na skutek jego wadliwego zwołania – w ciągu sześciu tygodni od dnia powzięcia wiadomości przez tego członka o uchwale, nie później jednak niż przed upływem roku od dnia odbycia walnego zgromadzenia (art. 42 § 6 prawa spółdzielczego). Jest to termin zawity i jego upływ powoduje definitywną utratę możliwości skutecznego zaskarżenia uchwały do sądu.

W niniejszym postępowaniu strona pozwana nie kwestionowała dochowania przez powoda zawitego terminu do zaskarżenia uchwały powództwem o jej uchylenie, jednakże Sąd z urzędu zbadał tę kwestię. Uchwała została podjęta w dniu 31 maja 2016 r. (zawiadomienie na piśmie o jej treści powód otrzymał w dn. 16 czerwca 2016 r.), powód był obecny na Walnym Zgromadzeniu, natomiast pozew został wniesiony w dniu 30 czerwca 2016, a zatem niewątpliwie powództwo zostało złożone w ustawowym terminie. Stąd mogło być poddane przez Sąd merytorycznej weryfikacji.

Wobec bezspornych okoliczności faktycznych, zadaniem Sądu było rozważenie czy uchwała, której uchylenia domagał się powód podjęta została zgodnie z przepisami prawa, jak również ocena zgłoszonych przez powoda uchybień natury formalnej związanych ze zwołaniem Walnego Zgromadzenia Członków.

Sąd Okręgowy zauważa, że w uprzednio wydanym rozstrzygnięciu, dotyczącym analogicznego powództwa, orzekł o uchyleniu uchwały pozwanej, wyrażając pogląd o jej wydaniu w oparciu o sprzeczne z prawem postanowienia statutu, jednakże ów pogląd nie może się jednak utrzymać w kontekście treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 lutego 2015 r. wydanego w sprawie o sygn. akt K 60/13, w którym stwierdzono, że „art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1222) w zakresie, w jakim dopuszcza członkostwo w spółdzielni mieszkaniowej podmiotów, którym nie przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, prawo odrębnej własności lokalu lub ekspektatywa odrębnej własności lokalu, jest niezgodny z art. 64 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej [...]”.

W uzasadnieniu tego wyroku Trybunał Konstytucyjny odwołał się do art. 1 ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych wskazującego, że celem spółdzielni mieszkaniowej jest zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych i innych potrzeb członków oraz ich rodzin, przez dostarczanie członkom samodzielnych lokali mieszkalnych lub domów jednorodzinnych, a także lokali o innym przeznaczeniu. Wskazał też na przepis art. 1 ust 3 tej ustawy z którego wynika, że spółdzielnia ma także obowiązek zarządzania nieruchomościami stanowiącymi jej mienie lub nabyte na podstawie ustawy mienie jej członków. Trybunał Konstytucyjny wyraził przekonanie, że charakter spółdzielni, cele i istota jej funkcjonowania, wynikające z art. 1 u.s.m., które odróżniają spółdzielnie mieszkaniowe od innych spółdzielni, wpływają także bezpośrednio na określenie zakresu podmiotowego spółdzielni mieszkaniowych. Wskazują one na cechy – rodzaj interesu, którym powinna legitymować się osoba ubiegająca się o członkostwo w danej spółdzielni. Oprócz głównego jej celu, jakim jest np. dostarczanie członkom lokali mieszkalnych, wyróżnia się też cele pomocnicze (np. prowadzenie innej działalności gospodarczej w zakresie usług, wytwórczości, handlu i budownictwa). Mogą być one realizowane tylko, gdy są bezpośrednio związane z realizacją celu podstawowego Spółdzielnia może prowadzić

także działalność społeczną, oświatową i kulturalną na rzecz swoich członków (art. 1 § 2 prawa spółdzielczego w zw. z art. 4 ust. 5 u.s.m.). Co do zasady działalność pomocnicza może być zatem prowadzona tylko wówczas, gdy służy zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych i potrzeb związanych z dostarczaniem lokali o innym przeznaczeniu członkom spółdzielni i ich rodzin. Stąd Trybunał Konstytucyjny stanął na stanowisku, że osoby, które nie mają interesu polegającego na zaspokajaniu ich potrzeb mieszkaniowych lub polegających na dostarczaniu lokali o innym przeznaczeniu przez daną spółdzielnię mieszkaniową, a więc którym nie przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, prawo odrębnej własności lokalu lub ekspektatywa odrębnej własności lokalu – nie mogą być jej członkami. W szczególności nie mogą być członkami spółdzielni mieszkaniowych osoby, które upatrują swój interes tylko w innej, pomocniczej działalności spółdzielni. Ma ona bowiem charakter związany z celem podstawowym i nie może być realizowana odrębnie. Członkami spółdzielni mieszkaniowej nie mogą być również członkowie organów spółdzielni i osoby w niej zatrudnione, jeżeli nie posiadają wyżej wskazanych praw do lokalu, a także osoby, które będąc członkami spółdzielni, zbyły lub w inny sposób utraciły prawo do lokalu (np. wygaśnięcie umowy najmu lokalu użytkowego) w spółdzielni lub w budynkach przez nią zarządzanych. Wynika stąd, że bezpośrednie powiązanie członkostwa z możliwością zaspokojenia interesu tych osób, w ramach głównego celu jej funkcjonowania, jest zgodne z wolnością zrzeszania się.

Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że przesądzenie w ustawie o podstawowym celu i zakresie działalności spółdzielni mieszkaniowych wskazuje na cechy, jakimi powinny charakteryzować się osoby ubiegające się o członkostwo w takiej spółdzielni. Powiązanie tych cech z możliwością realizacji interesu członków spółdzielni mieszkaniowych w ramach jej podstawowego rodzaju działalności pozostawia wpływ na zarząd spółdzielnią tylko podmiotom, których potrzeby są przez nią zaspokajane. Chroni tym samym osoby zrzeszone przed możliwością ingerencji w kwestie zarządu przez podmioty, które nie są zainteresowane zaspokajaniem potrzeb mieszkaniowych, czy też potrzeb związanych z dostarczaniem lokali o innym przeznaczeniu. Przyjmowanie w poczet członków spółdzielni tzw. członków oczekujących, osób zatrudnionych w spółdzielni lub jej organach, a także innych osób nieposiadających praw do lokalu w danej spółdzielni mieszkaniowej lub ekspektatywy odrębnej własności prowadzić może do sytuacji, w których podmioty takie będą miały realny wpływ na zarządzanie spółdzielnią, uczestnicząc w podejmowaniu uchwał na walnym zgromadzeniu. Mogą tym samym przesądzać o prawach i obowiązkach tych członków spółdzielni, którzy posiadają prawa do lokalu. Trybunał Konstytucyjny stwierdził wręcz w tym kontekście, że jest niedopuszczalne – z konstytucyjnego punktu widzenia – by podmioty niemające interesu w realizacji ustawowych celów danej spółdzielni mogły korzystać z praw korporacyjnych, a tym samym osłabiać możliwość wpływania na decyzje przez członków, których potrzeby mieszkaniowe zaspokajane są przez tę spółdzielnię.

Zaznaczenia wymaga przy tym, że Trybunał Konstytucyjny nie odroczył na podstawie art. 190 ust. 3 Konstytucji RP utraty mocy obowiązującej zakwestionowanego przepisu, a zatem należy przyjąć, że przepis art. 3 ust 1 i ust 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w zakresie zakwestionowanym przez Trybunał, jako sprzeczny z Konstytucją jest z nią niezgodny od początku obowiązywania ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych z 15 grudnia 2000 r. Należy także uznać, że zgodnie z przepisami art. 190 ust. 3 Konstytucji oraz art. 71 ust. 2 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, wyrok z 5 lutego 2015 r. wszedł w życie z dniem jego ogłoszenia w Dzienniku Ustaw, to jest 10 lutego 2015 r. (Dz.U poz. 201). Skoro w obecnie obowiązującym stanie prawnym osoby, którym nie przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, prawo odrębnej własności lokalu lub ekspektatywa odrębnej własności lokalu nie mogą być członkami spółdzielni mieszkaniowej, to dotyczy to również osób, które utraciły wymienione prawa majątkowe po uzyskaniu członkostwa.

Konieczność uwzględnienia powyższych treści przy ocenie uchwały Walnego Zgromadzenia wynika z faktu, że w państwie prawa przepisy ustaw, regulujących poszczególne aspekty funkcjonowania jego obywateli, winny być odnoszone do zapisów Konstytucji jako ustawy zasadniczej. Prowadzi to do wniosku, że rozpoznawanie i rozstrzyganie na gruncie tych przepisów poszczególnych spraw przez sądy powszechne musi pozostawać w zgodzie z wartościami i zasadami konstytucyjnymi wyartykułowanymi przez Trybunał Konstytucyjny.

W świetle przywołanego wyroku, uznać należało, że zaskarżona uchwała – wbrew zarzutom pozwu – nie została wydana w oparciu o sprzeczne z prawem postanowienie statutu.

Odnosząc się natomiast do podniesionych przez powoda uchybień natury formalnej co do nieprawidłowości zwołania Walnego Zgromadzenia, stwierdzić należy, że istotnie zawiadomienie o Walnym Zgromadzeniu z porządkiem obrad doręczone zostało powodowi dopiero w dniu 19 maja 2016 r., tj. niezgodnie z art. 8³ ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. 2001 Nr 4 poz. 27), przewidującym, że o czasie, miejscu i porządku obrad walnego zgromadzenia lub jego części zawiadamia się wszystkich członków na piśmie co najmniej 21 dni przed terminem posiedzenia walnego zgromadzenia. Jednakże mając na uwadze, że stosownie wcześniej (z dochowaniem 21-dniowego terminu) powód został zawiadomiony o terminie i miejscu obrad, jak również zważywszy na to, jakiego rodzaju okoliczności stanowiły motywy wykreślenia powoda z rejestru członków pozwanej, w świetle ogółu twierdzeń przedstawionych przez powoda w toku niniejszego postępowania nie sposób uznać, iż dopełnienie przedmiotowego obowiązku miałyby jakikolwiek wpływ na treść przedmiotowej uchwały.

Konkludując, w tym stanie rzeczy przyjąć trzeba, że nie zachodziła podstawa do uchylenia zaskarżonej uchwały, co czyniło powództwo wytoczone w niniejszej sprawie bezzasadnym i skutkowało jego oddaleniem.

Stosownie do wyrażonej w art. 98 § 1 k.p.c. odpowiedzialności za koszty procesu, skoro powód przegrał sprawę, powinien zwrócić pozwanej poniesione koszty procesu obejmujące koszty zastępstwa procesowego wynoszące 377 złotych, na którą składały się: kwota 360 złotych tytułem wynagrodzenia radcy prawnego za postępowanie przed sądem pierwszej instancji ustalonego na podstawie § 8 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804) oraz kwota 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa należąca do uzasadnionych wydatków pełnomocnika.